

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/14/2018
Identifikačné číslo spisu: 7016200319
Dátum vydania rozhodnutia: 12.10.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:7016200319.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: G. T. X., bytom O. K. XX, XX-XXX X., L. republika, právne zastúpeného JUDr. Dušanom Remetom, advokátom, so sídlom Masarykova 2, Prešov, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, za účasti: X. Y. X., Z. XX, XXXXX G., L. republika, adresa miesta činnosti Južná trieda 53, Košice, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočka Košice, č. XXX-XXXXXXXXXX-GC09/11-367 zo dňa 17. augusta 2011, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach zo dňa 27. septembra 2017, č. k. 7S/33/2016-26, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu z a m i e t a .

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Košiciach (ďalej v texte len „krajský súd“) právoplatným uznesením č. k. 7S/33/2016-26 zo dňa 27. septembra 2017 postupom podľa ustanovenia § 98 ods. 1 písm. g) zákona č. 162/2015 Z. z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) odmietol žalobu a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Dôvodom odmietnutia žaloby bola skutočnosť, že žaloba žalobcu je neprípustná, lebo smeruje proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy, ktoré za daných okolností nie je spôsobilé na súdny prieskum. O trovách konania rozhodol podľa § 170 písm. a) SSP.

2. V odôvodnení uznesenia krajský súd uviedol, že na to, aby sa mohla fyzická osoba, resp. právnická osoba úspešne domáhať ochrany svojich práv v zmysle príslušných ustanovení SSP, je potrebné splniť zákonom stanovené podmienky. Jednou zo základných podmienok v zmysle ustanovenia § 7 písm. a) SSP je, že žalobou možno napadnúť len také rozhodnutie, ktoré po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis nadobudlo právoplatnosť. Z obsahu podanej správnej žaloby zo dňa 08.03.2016 vyplývalo, že žalobca sa ako opomenutý účastník správneho konania (podľa § 179 ods. 1 SSP) domáhal, aby súd uložil žalovanej, resp. jej organizačnej zložke doručiť mu rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa eventuálne toto rozhodnutie žiadal zrušiť. Krajský súd v rozhodnutí konštatoval neexistenciu procesno-právnych podmienok pre žalobcom navrhovaný postup

podľa § 179 ods. 1 SSP, pretože z obsahu administratívneho spisu vyplýva, že Sociálna poisťovňa, pobočka Košice so žalobcom konala ako s účastníkom administratívneho konania a doručovala mu aj označené rozhodnutie na známu adresu v cudzine, pričom žalobca proti rozhodnutiu správneho orgánu prvého stupňa podal odvolanie, na základe ktorého pred žalovanou prebehlo odvolacie konanie. V prípade eventuálneho petitu žalobcu, ktorým sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu prvého stupňa a navrhol toto rozhodnutie zrušiť uviedol, že pred žalovanou na základe ním podaného odvolania prebehlo odvolacie konanie, ktorého výsledok, t. j. rozhodnutie zo dňa 31.01.2012, č. XXXX-2/2012-BA, ktoré bolo doručené žalobcovi dňa 13.02.2012, s tým, že toto rozhodnutie prevzala jeho matka. Za takejto situácie podľa názoru súdu je vylúčené zo samostatného súdneho prieskumu rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa, proti ktorému bol podaný riadny opravný prostriedok, na základe ktorého prebehlo aj riadne konanie pred odvolacím orgánom.

3. Proti tomuto uzneseniu podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť z dôvodov uvedených v § 440 ods. 1 písm. g) SSP, v ktorej uviedol, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho posúdenia veci. Žalobca poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR č. k. 9Sžso/90/2015 zo dňa 14.12.2016 v skutkovo a právne obdobnej veci, v zmysle ktorého žalovaná nemala právomoc rozhodnúť o určení tzv. uplatniteľnej legislatívy vo vzťahu k osobám v rovnakom postavení v akom sa nachádza žalobca. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že krajský súd odmietol žalobu žalobcu z dôvodu, že táto žaloba nesmeruje proti vyjadreniu žalovanej, avšak vyjadrenie žalovanej podľa žalobcu nemožno považovať za rozhodnutie, resp. opatrenie orgánu verejnej správy, proti ktorému možno podať správnu žalobu, nakoľko toto bolo vydané bez zákonného podkladu, v dôsledku čoho možno vyjadrenie žalovanej označiť za tzv. ničotný, resp. nulitný právny akt, keď tento nevyvoláva žiadne právne následky. Ďalej poukázal na to, že ho bolo potrebné považovať za opomenutého účastníka, keďže nie je sporná skutočnosť, že mu nebolo rozhodnutie prvostupňového orgánu verejnej správy doručené do vlastných rúk, keď žalovaná nepoprela, že predmetné rozhodnutie prevzala iná osoba. Sporná je skutočnosť, či bolo potrebné toto rozhodnutie doručovať do vlastných rúk, pričom krajský súd nezaujal žiadne stanovisko. Rozhodnutie prvostupňového orgánu verejnej správy sa totiž zreteľne týka poistného vzťahu medzi žalobcom, resp. jeho zamestnávateľom na jednej strane a štátom, resp. žalovanou na strane druhej, čo odôvodňuje doručiť takéto rozhodnutie žalobcovi do vlastných rúk.

4. Žalovaná sa vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti stotožnila s výrokom uznesenia Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 7S/33/2016-26 z 27. septembra 2017, pričom poukázala na to, že rozhodnutie o vzniku a zániku povinného sociálneho poistenia nie je súčasťou taxatívneho vymedzenia rozhodnutí doručovaných do vlastných rúk podľa ustanovenia § 212 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z. z.“). Naopak, rozhodnutia vo veci predpisania poistného, penále a uložení pokuty ustanovujú účastníkovi povinnosti, vyplývajúce z poistného pomeru a z tohto dôvodu je potrebné doručovať ich do vlastných rúk. V tejto súvislosti žalovaná poukázala na uznesenie Najvyššieho súdu sp. zn. 9Sžsk/54/2017 z 27.09.2017 a rozsudok Najvyššieho súdu sp. zn. 1Sžso/48/2015 z 22.08.2017. Keďže žalobca napadol v zákonnej lehote rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu, tak je nepochybné, že o prvostupňovom rozhodnutí mal vedomosť. Ďalej uviedla, že podľa SSP zmeškanie lehoty na podanie správnej žaloby nemožno odpustiť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd /§ 11 písm. g) SSP/ napadnuté uznesenie krajského súdu preskúmal bez pojednávania v súlade s § 455 SSP a dospel k záveru, že kasačnú sťažnosť žalobcu, ktorá bola podaná nedôvodne je potrebné zamietnuť.

6. Podľa § 212 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. rozhodnutie sa účastníkovi konania oznamuje doručením rozhodnutia, ak tento zákon neustanovuje inak. Deň doručenia rozhodnutia je deň jeho oznámenia.

7. Podľa § 212 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z. z. rozhodnutie sa účastníkovi konania oznamuje doručením rozhodnutia do vlastných rúk alebo poštou ako doporučená zásielka s doručenkou a poznámkou „do vlastných rúk“. Do vlastných rúk sa doručujú rozhodnutia:

- a) o nepriznaní dávky, odňatí dávky, znížení dávky alebo o zastavení výplaty dávky,
- b) o uložení povinnosti vrátiť neprávom vyplatené sumy na dávke,

- c) o poistnom, o príspevku na starobné dôchodkové sporenie, o uložení pokuty a penále,
- d) o prerušení konania,
- e) o zastavení konania.

8. Podľa § 20 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti zamestnanca uvedeného v § 4 ods. 1 vzniká odo dňa vzniku právneho vzťahu, ktorý zakladá právo na príjem uvedený v § 3 ods. 1 písm. a) a ods. 2 a 3, a zaniká dňom zániku tohto právneho vzťahu, ak tento zákon neustanovuje inak.

9. Podľa § 128 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. poistné na nemocenské poistenie platí:
- a) zamestnanec,
 - b) zamestnávateľ,
 - c) povinne nemocensky poistená samostatne zárobkovo činná osoba,
 - d) dobrovoľne nemocensky poistená osoba.

10. Podľa § 128 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z. z. poistné na starobné poistenie platí:
- a) zamestnanec,
 - b) zamestnávateľ,
 - c) povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba,
 - d) dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba,
 - e) štát,
 - f) Sociálna poisťovňa.

11. Podľa § 128 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z. z. poistné na invalidné poistenie platí, ak tento zákon neustanovuje inak:
- a) zamestnanec,
 - b) zamestnávateľ,
 - c) povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba,
 - d) dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba,
 - e) štát.

12. Podľa § 141 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. fyzická osoba a právnická osoba, ktoré sú povinné platiť poistné, sú povinné poistné odvádzať, ak tento zákon neustanovuje inak.

13. Podľa § 144 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. Sociálna poisťovňa predpíše poistné fyzickej osobe alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poistné, ak táto osoba neodviedla poistné vôbec alebo ak ho odviedla v nesprávnej sume. Ak suma dlžného poistného v úhrne je nižšia ako 3,32 Eura, Sociálna poisťovňa dlžnú sumu nepredpíše.

14. Podľa § 172 ods. 5 zák. č. 461/2003 Z. z., predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, o poistnom v sporných prípadoch, príspevku na starobné dôchodkové sporenie v sporných prípadoch, o pokute, penále, povolení splátok dlžných súm poistného, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, pokuty, penále, a o zaradení zamestnávateľa do nebezpečnostnej triedy.

15. Podľa § 178 ods. 1 písm. a) bod 1. zák. č. 461/2003 Z. z. do pôsobnosti pobočky patrí rozhodovať v prvom stupni o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch.

16. Podľa § 178 ods. 1 písm. a) bod 8. zák. č. 461/2003 Z. z. do pôsobnosti pobočky patrí rozhodovať v prvom stupni o poistnom a o príspevku na starobné dôchodkové sporenie.

17. Podľa § 179 ods. 1 SSP, ak správnu žalobu podá niekto, kto tvrdí, že mu rozhodnutie orgánu verejnej správy alebo opatrenie orgánu verejnej správy nebolo doručené, hoci sa s ním ako s účastníkom administratívneho konania malo konať (ďalej len „opomenutý účastník“), správny súd overí správnosť

tohto tvrdenia a skutočnosť, či od vydania napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia neuplynuli viac ako tri roky, a ak sú tieto podmienky splnené, uznesením rozhodne, že orgán verejnej správy je povinný doručiť opomenutému účastníkovi vo veci vydané rozhodnutie alebo opatrenie.

18. Podľa § 179 ods. 7 SSP, ak sa správny súd nestotožní s tvrdením opomenutého účastníka, vo veci ďalej koná.

19. Podľa § 7 písm. a) SSP správne súdy nepreskúmajú právoplatné rozhodnutia orgánov verejnej správy a opatrenia orgánov verejnej správy, ak účastník konania pred ich právoplatnosťou nevyčerpal všetky riadne opravné prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis; povinnosť vyčerpať všetky riadne opravné prostriedky sa nevzťahuje na prokurátora a zainteresovanú verejnosť, ak táto nebola na podanie riadneho opravného prostriedku oprávnená.

20. Podľa § 181 ods. 1 SSP fyzická osoba alebo právnická osoba musí správnu žalobu podať v lehote dvoch mesiacov od oznámenia rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo opatrenia orgánu verejnej správy, proti ktorému smeruje, ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak.

21. Podľa § 181 ods. 4 SSP zmeškanie lehoty podľa odsekov 1 až 3 nemožno odpustiť.

22. Podľa § 98 ods. 1 písm. g) SSP správny súd uznesením odmietne žalobu, ak je neprípustná.

23. Podľa § 461 SSP kasačný súd zamietne kasačnú sťažnosť, ak po preskúmaní zistí, že nie je dôvodná.

24. Žalobca podal správnu žalobu, ktorou navrhol alternatívne uložiť žalovanej alebo jej pobočke povinnosť doručiť žalobcovi rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Košice č. XXX-XXXXXXXXXX-GC09/11-367 zo dňa 17.08.2011 alebo toto rozhodnutie zrušiť. Žalobca tvrdil, že je opomenutým účastníkom, keďže mu nebolo riadne doručené rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Košice, pričom poukázal na to, že predmetné rozhodnutie prevzala jeho matka, v dôsledku čoho došlo k porušeniu § 212 ods. 3 písm. c) zák. č. 461/2003 Z. z. Krajský súd však žalobcu za opomenutého účastníka nepovažoval a jeho žalobu z dôvodu neprípustnosti podľa § 7 písm. a) SSP odmietol.

25. S takýmto právnym záverom sa kasačný súd stotožnil.

26. Zákon č. 461/2003 Z. z. pozná doručovanie do vlastných rúk a tzv. „obyčajné“ doručovanie. Taxatívny výpočet rozhodnutí, ktoré je potrebné doručiť do vlastných rúk stanovuje § 212 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z. z. Žalobca bol právneho názoru, že predmetné rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Košice, ktorým pobočka žalovanej rozhodla, že žalobcovi nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi zamestnávateľa X. Y. X. od 01.08.2010 do 30.11.2010 podľa slovenskej legislatívy je rozhodnutím o poistnom podľa § 212 ods. 3 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z.

27. Kasačný súd však dospel k záveru, že predmetné rozhodnutie pobočky žalovanej je rozhodnutím o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia, pre ktoré zákon doručovanie do vlastných rúk nevyžaduje.

28. Rozhodnutím o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia rozhoduje žalovaná a jej pobočky o tom, či účastník konania splnil zákonné predpoklady pre vznik, resp. zánik povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti podľa § 20 zák. č. 461/2003 Z. z. v sporných prípadoch, ako bol aj ten žalobcov. Právnou otázkou, ktorú záväzne rieši takéto rozhodnutie je teda existencia či neexistencia samotného poistného vzťahu. Naopak, rozhodnutím o poistnom je napr. rozhodnutie o predpísaní dlžného poistného. V takomto prípade však musí byť celkom zrejmé a nepochybné, že povinné sociálne poistenie vzniklo a trvalo, resp. stále trvá. Právnou otázkou, o ktorej sa rozhoduje takýmto rozhodnutím je výška poistného, ktoré je subjekt povinný platiť a

odvádzať.

29. Odlišnosť oboch právnych inštitútov je zrejmá tiež zo systematického členenia zák. č. 461/2003 Z. z., keď § 172 ods. 5 uvedeného zákona uvádza, že predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, ako aj konanie o poistnom v sporných prípadoch. Zákonodarca teda tieto dve konania rozlišuje. Obdobne ustanovenie § 178 ods. 1 určuje, že do pôsobnosti pobočky patrí rozhodovať v prvom stupni o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch a v inom bode, že do pôsobnosti pobočky patrí tiež rozhodovanie o poistnom.

30. Ide teda o odlišné právne inštitúty, pričom zákon nevyžaduje pri rozhodnutiach o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia doručovanie do vlastných rúk. Žalobcovi bolo rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Košice č. XXX-XXXXXXXXXX-GC09/11-367 zo dňa 17.08.2011 doručované na známu adresu v cudzine. Toto rozhodnutie bolo doručené dňa 29.08.2011 a žalobca proti nemu v zákonnej lehote podal odvolanie, pričom v tomto odvolaní nijakým spôsobom nenamietal nezákonnosť doručovania. Pokiaľ aj bolo rozhodnutie prvostupňového orgánu doručené osobe bývajúcej na totožnej adrese so žalobcom, bolo doručené zákonne, keďže zák. č. 461/2003 Z. z. nevyžaduje pri rozhodnutiach o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia doručovanie do vlastných rúk.

31. Podľa § 179 ods. 7 SSP, ak sa správny súd nestotožní s tvrdením opomenutého účastníka, vo veci ďalej koná.

32. Po ustálení právneho názoru, že žalobca nie je opomenutým účastníkom, správny súd odmietol žalobu ako neprípustnú. Aj s týmto názorom krajského súdu je potrebné sa stotožniť. Žaloba je neprípustná, keďže smeruje proti prvostupňovému správne rozhodnutiu.

33. Žalobca v kasačnej sťažnosti namietal, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil, keď jeho žalobu odmietol z dôvodu, že nesmeruje proti vyjadreniu žalovanej napriek tomu, že vyjadrenie žalovanej podľa žalobcu nemožno považovať za rozhodnutie, ktoré by bolo možné napadnúť správnu žalobou. K tejto argumentácii je potrebné uviesť, že žaloba bola odmietnutá, keďže bola podaná proti rozhodnutiu prvostupňového orgánu. Otázkou, ktoré rozhodnutie malo byť žalobou napadnuté, nebolo už pre potreby konania potrebné riešiť. Pokiaľ ide o tvrdenia žalobcu, že krajský súd odmietol žalobu z dôvodu, že nesmeruje proti vyjadreniu žalovanej súd uvádza, že žalobca podal odvolanie proti rozhodnutiu správneho orgánu prvého stupňa a na základe jeho odvolania odvolací správny orgán aj rozhodol rozhodnutím zo dňa 31.01.2012, č. XXXX-2/2012-BA, pričom krajský súd v odôvodnení predmetného uznesenia poukázal okrem iného na toto rozhodnutie. Vyjadrenie žalovanej, na ktoré poukazuje žalobca, bolo vyjadrením k opätovne podanému odvolaniu žalobcu proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, pobočka Košice č. XXX-XXXXXXXXXX-GC09/11-367 zo dňa 17.08.2011. K uvedenému kasačný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že vyjadrenie by bolo spôsobilým predmetom prieskumu v prípade, ak by bolo spôsobilé dotknúť sa práv a právom chránených záujmov žalobcu. Podľa ustálenej judikatúry nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky (nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 37/95, II. ÚS 50/01, I. ÚS 52/02, III. ÚS 183/2003, I. ÚS 354/08) a rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Sžf/29/2010 alebo sp. zn. 5Sžp/5/2011) môžu byť predmetom preskúmania súdom aj rozhodnutia orgánov verejnej správy, ktoré nemajú formálne náležitosti, ak sa dotýkajú alebo ak sa môžu dotknúť práv a právom chránených záujmov fyzických alebo právnických osôb. Súdna prax ustálila, že rozhodnutím správneho orgánu je každé rozhodnutie, ktorým sa zakladajú, menia, rušia alebo ktorým môžu byť priamo dotknuté práva a povinnosti právnických a fyzických osôb. Za spôsobilý predmet súdneho prieskumu sa považujú aj listy s charakterom rozhodnutia vydané príslušným orgánom verejnej správy. Uvedené vyjadrenie žalovanej však nebolo predmetom konania na krajskom ani kasačnom súde, preto predmetný záver kasačný súd uvádza len nad rámec merita kasačného prieskumu.

34. Vzhľadom na uvedené dôvody kasačný súd považoval kasačnú sťažnosť za nedôvodnú, a preto ju podľa § 461 SSP zamietol.

35. O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 167 ods. 1 a § 168 v spojení s § 467 ods. 1 SSP tak, že účastníkom náhradu trov tohto konania nepriznal, keďže žalobca v tomto konaní nebol úspešný a žalovanému právo na náhradu trov v konaní pred správnymi súdmi zásadne neprináleží.

36. Toto uznesenie kasačného súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.